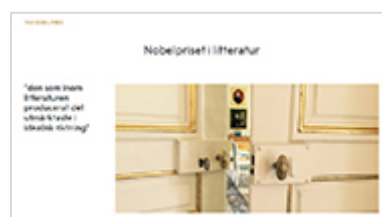

Bildspelsmanus – Litteraturpriset 2020 Louise Glück

Nobelpriset i litteratur

- Nobelpriset i litteratur är ett av de fem priser som instiftades av Alfred Nobel och delas ut den 10 december varje år.
- Innan Alfred Nobel dog den 10 december 1896, skrev han i sitt testamente att den största delen av hans förmögenhet skulle användas till ett pris till "dem, som hafva gjort menskligheten den största nytta".
- Ett av de fem prisen skulle gå till "den som inom litteraturen producerat det utmärktaste i idealisk riktning".

Vilka belönas med litteraturpriset?

- Nobelpriset i litteratur har framför allt gått till författare av skönlitterära texter, som romaner, noveller, diktsamlingar och pjäser, men även andra genrer som historiska eller filosofiska texter har belönats.
- 2016 gick priset för första gången till en renodlad låtskrivare, då Bob Dylan fick Nobelpriset.
- Exempel på författare som fått priset är Selma Lagerlöf (1909), Ernest Hemingway (1954), Wole Soyinka (1986), Alice Munro (2013) och Tomas Tranströmer (2011).

Litteraturpriset 2020

- Louise Glück anses av många vara en av de mest betydande poeterna i den amerikanska litteraturen just nu.
- Hon är även lärare i poesi vid Yale University i Connecticut, USA.
- Hon har givit ut tolv diktsamlingar och några böcker med essäer om poesi.
- Louise Glück har fått flera prestigefulla priser, bland annat Pulitzerpriset (1993), National Book Award (2014) och senast Tomas Tranströmer-priset (2020). 2015 fick hon hedersmedalj av USA:s dåvarande president Barack Obama.

2020 års litteraturpristagare

- Louise Glück föddes 1943 i New York och växte upp på Long Island.
- Hennes farföräldrar var ungerska judar som emigrerade till USA.
- Som ung studerade hon vid Sarah Lawrence College och Columbia University.
- 1968 debuterade hon med diktsamlingen *Firstborn*. I dikterna framträder flera olika berättarjag som alla framstår som arga eller fientligt inställda. Denna ton störde några kritiker, medan andra uppskattade hennes kontrollerade språk och fantasifulle användning av rim och versmått.
- Men det var först på 1980- och 1990-talet som Louise Glück slog igenom för en bredare publik.
- Vi ska titta närmare på två av de diktsamlingar som översatts till svenska: *Vild iris* (*The Wild Iris*) och *Averno*.

Vild iris

- *Vild iris* gavs ut på engelska 1992 men kom ut på svenska först 2020. För boken fick Louise Glück Pulitzerpriset 1993.
- Diktsamlingen utspelar sig i en trädgård. Det är ett tredelat verk där tre olika röster hörs: trädgårdens blommor som talar till en trädgårdsmästare och poet, sedan trädgårdsmästaren/poeten själv, och sist talar en allvetande gudsfigur.
- I *Vild iris* visar Glück att hennes dikter inte bara handlar om sorgämnen utan också om förnyelse och pånyttfödelse. I dikten "Snödroppar" beskriver hon livets mirakulösa återkomst efter vintern.
- Nu ska ni få höra en del av dikten "Snödroppar" ur denna diktsamling.

Ur dikten "Snödroppar"

"Jag trodde inte att jag skulle överleva,
utan kvävas av jord. Jag förväntade mig inte
att vakna upp igen, att märka
att min kropp i den fuktiga jorden
åter reagerade och efter så lång tid
ännu mindes hur man öppnar sig
i den tidigaste vårens
kalla ljus –"

Averno

- Averno är namnet på en krater väster om Neapel i Italien, som under antikens Rom ansågs vara ingången till underjorden.
- Diktsamlingen utgår från myten om årstidernas uppkomst. Hades, dödsjuden och härskaren av underjorden, rövar bort fruktbarhetsjudinnan Demeters dotter, Persefone, till underjorden. Så småningom får Persefone återvända till sin mor, om hon lovar att tillbringa delar av året med Hades. Dessa månader sörjer Demeter och jorden blir mörk och kall.
- Genom att gå mellan berättelsen om Persefone och det liv moderna kvinnor lever gör dikterna myten aktuell igen.
- Louise Glück återkommer ofta till antikens mytologi, som hon använder för att binda samman de personliga med de allmänmänskliga ämnena, till exempel förälskelse.
- Nu ska ni få höra en del av dikten "Oktober" ur denna diktsamling.

Ur dikten "Oktober"

Ljuset har förändrats;
Tonen C är stämd mörkare nu.
Och morgonens sänger låter allt för inövade -

Det här är höstljus, inte vårljus.
Höstljuset: Du kommer inte att skonas.

Rättfram och djupt på samma gång

- Louise Glück är uppskattad för sin språkliga träffsäkerhet och för hur hon med stor känslighet skildrar eviga ämnen som ensamhet, familjerelationer, skilsmässa och själens utveckling i mötet med döden.
- Hennes språk är ofta rättfram och nära det talspråkliga, men genom upprepningar och en rytmisk precision blir det aldrig vardagligt.
- Det finns ofta inslag av humor och bitande kvickhet i hennes dikter.
- Många läsare menar att Glück är en poet som på en nivå är lättläst, samtidigt som hennes poesi också innehåller ett stort djup.
- På frågan om vilket verk man ska börja med om man vill närma sig hennes författarskap föreslår Louise Glück *Averno*.

